

Educaci3n per a la ciutadania i formaci3n del professorat

ALBERT SANSANO (*)

Avui, quan tot el m3n est3 d'acord que la democr3cia i la ciutadania s3n molt importants, recorde la introducci3n del projecte Viure la democr3cia a l'escola quan es referia a un conjunt de conjunts buits i buidats de significaci3n, tant per l'alumnat com per al professorat, que no constitueixen el conjunt de criteris que uns i altres fan servir per a triar una acci3n determinada, per a decidir davant un problema concret de la classe o del centre.

Es per tot aix3 que al STEPV-Iv al referir-se a la formaci3n del professorat per a impartir la proposta d'educaci3n per a la ciutadania, lluny d'entrar en el debat professional sobre qui ha d'impartir aquesta assignatura, preferisca referir-me, igual que 3ngels Mart3nez, a la necessitat d'elaborar una proposta de renovaci3n de l'activitat docent que es dirigisca al discurs partint de l'an3lisi honest i cr3tic de la vida quotidiana del professorat i de l'alumnat als centres.

Coincidim al dir que es dif3cil pensar en una proposta renovadora eficaç si la pr3ctica del centre est3 marcada per un pensament conservador i autoritari, si pretenem educar en la ciutadania i la democr3cia sense aprofundir en la salut de les estructures que ha d'exercir-les: el claustre, l'associaci3n de mares i pares, el consell escolar, la representaci3n de l'alumnat, o reduint el problema a la selecci3n del curr3culum, els valors i les estrat3gies de cadascuna de les classes.

Avui, quan el debat sobre la conveni3ncia d'una assignatura d'educaci3n per a ciutadania ja es lletra impresa dels butlletins oficials, la nostra tasca ha de passar pel conjunt de propostes que fan que viure la democr3cia als centres siga possible, que la seua organitzaci3n pugui afavorir la formulaci3n de projectes el nucli dels quals siga l'aprenentatge de la conviv3ncia de la diversitat en un clima de di3leg, de respecte a l'altre, de trobada, de deliberaci3n i d'acord.

Deuen ser propostes que han de capacitar a tot el professorat del centre per elaborar col·lectivament projectes que contribu3squen a superar les desigualtats en lloc de limitar-se a reproduir-les o augmentar-les i a construir comunitats d'aprenentatge i coneixement on el di3leg siga el centre de la construcci3n del coneixement de si mateix, dels altres i del m3n que vivim.

Es tracta d'avançar en un dispositiu de formaci3n basat en la investigaci3n-acci3n, en qu3 el professorat ha de ser considerat com un professional aut3nom que reflexiona sobre la seua pr3ctica per comprendre les seues caracter3stiques i les seues relacions institucionals i sociopol3tiques. Propostes que, com proposen els MRP, vinculen la idea de comprom3s amb les transformacions socials i les cultures d'emancipaci3n, amb metodologies de treball en equip, basades en la creaci3n de formes d'organitzaci3n cooperatives, tant a nivell de formaci3n permanent com de pr3ctica docent. Propostes que requereixen un aprenentatge cultural, cient3fic i pedag3gic, ampli i profund. Un aprenentatge que ha de ser facilitat i que necessita tamb3 d'una formaci3n permanent basada en la reflexi3n, sistematitzaci3n i teoritzaci3n de la pr3pia pr3ctica, de tal manera que conceptes i aprenentatges assimilats permetan enriquir, de forma significativa, el bagatge professional i tingan una utilitat pr3ctica i directa en el treball diari.

Una formaci3n permanent que ha d'assegurar que el conjunt dels equips d'educadores i educadors es troben permanentment en condicions de portar a terme el treball amb les m3ximes garanties de qualitat. Que ha de contribuir que puguin prendre totes les decisions que en l'3mbit professional li correspongan: projecte curricular, programacions, acci3n tutorial, gesti3n, etc. Que ha de servir per relacionar la formaci3n te3rica amb la reflexi3n sobre la pr3ctica, pr3pia i dels altres, partint de la seua situaci3n individual i la de cada centre, que faci possible aconseguir els objectius educatius marcats i que ha de ser diversa perquè cada educadora o educador seleccione i esculli aquells aspectes que puguin enriquir la seua activitat quotidiana.

*Coordinador de l'3rea de Pol3tica Educativa i Renovaci3n Pedag3gica del STEPV-Intersindical Valenciana.